

UMOWA O DZIEŁO I UMOWA O ROBOTY BUDOWLANE

Konspekt ćwiczeń

- z dnia 21.01.2021 r. (grupa B)

- z dnia 28.01.2021 r. (grupa A)

- z dnia 25.02.2020 r. (grupa C)

I. Umowa o dzieło

Konspekt:

- 1) Istota umowy o dzieło. Rodzaje umowy o dzieło. Przedmiot umowy o dzieło (pojęcie dzieła). Umowa o dzieło jako tzw. umowa rezultatu (a umowa o świadczenie usług).
- 2) Podstawowe prawa i obowiązki stron umowy o dzieło. Rodzaje wynagrodzenia, przesłanki renegocjacji wynagrodzenia. Termin zapłaty wynagrodzenia.
- 3) Umowa o dzieło a prawa własności intelektualnej (prawa autorskie i prawa pokrewne, prawa własności przemysłowej, *know-how*).
- 4) Pojęcie i znaczenie odbioru (odesłanie).
- 5) Odpowiedzialność za wady dzieła. Rękojmia i gwarancja. Rękojmia a ogólna odpowiedzialność *ex contractu*.
- 6) Odstąpienie od umowy o dzieło. Odstąpienie od umowy o dzieło a kara umowna.
- 7) Przedawnienie roszczeń z umowy o dzieło.

Źródła prawa:

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 1740 ze zm.)

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 1231 ze zm.)

Wybór literatury:

A. Brzozowski, Umowa o dzieło [w:] System prawa prywatnego, tom 7, Prawo zobowiązań – część szczegółowa, red. J. Rajski, wyd. 4 Warszawa 2018

Komentarze do kodeksu cywilnego, w szczególności do art. 627 i nast. k.c.

Komentarze do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, w szczególności do art. 50 ustawy

Komentarze do ustawy o prawie własności przemysłowej

P. Dziennis, Umowa koncertowa na tle *essentialia negotii* umowy o dzieło i umowy zlecenia, „Monitor Prawniczy” 2017, nr 16

M. Kłoda, Nieautorska ochrona wyników badań, hipotez i teorii naukowych, „Monitor Prawniczy” 2017, nr 23

Wybór orzecznictwa:

Postanowienie SN z 16.06.2020 r., I UK 171/19¹

¹ W wypadku umowy o dzieło niezbędne jest, aby starania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu. Przyjmuje się przy tym, że rezultat, na który umawiają się strony, musi być z góry określony, mieć samoistny byt oraz być obiektywnie osiągalny i pewny.

Wyrok NSA z 29.06.2020 r., II GSK 321/20²

Wyrok SN z 4.06.2014 r., II UK 548/13³

Wyrok SA w Białymstoku z 17.04.2018 r., III AUa 104/18⁴

Wyrok SA w Lublinie z 7.11.2019 r., III AUa 294/19⁵

Wyrok NSA z 8.01.2020 r., II GSK 2651/17⁶

Wyrok NSA z 23.01.2020 r. II GSK 3609/17; Wyrok NSA z 23.01.2020 r., II GSK 3492/17;

Wyrok NSA z 11.09.2020 r., II GSK 3751/17; Wyrok NSA z 20.10.2020 r., II GSK 3608/17⁷

Wyrok SN z 4.03.2020 r., I UK 389/18⁸

Wyrok SA w Szczecinie z 19.04.2016 r., III AUa 611/15⁹

² Niezbędnym elementem umowy o dzieło, czyli umowy o pewien określony rezultat pracy i umiejętności ludzkich, jest to, aby starania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu. Rezultat, o który umawiają się strony, musi być przy tym z góry określony, obiektywnie osiągalny i pewny. Dzieło musi przybrać określoną postać w świecie zjawisk zewnętrznych, musi istnieć w postaci postrzegalnej, pozwalającej nie tylko odróżnić je od innych przedmiotów, ale i uchwycić istotę osiągniętego rezultatu. Rezultat umowy o dzieło musi być konkretny, jednorazowy i indywidualnie oznaczony, zdefiniowany przez zamawiającego w momencie zawierania umowy i sprawdzalny.

³ 1. Czynność prowadzenia wykładu nigdy nie odrywa się od wykładowcy i trwa tak długo, jak wygłaszanie wykładu, po którego zakończeniu wygasa, nie pozostawiając ucieleśnionego rezultatu. 2. Umowa, której przedmiotem jest wygłoszenie wykładu przez wykonanie określonej czynności (szeregu powtarzających się czynności) nieucieleśnionych w rzeczy nie stanowi umowy o dzieło. 3. Możliwa jest umowa o dzieło, nieobjęta obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, której przedmiotem jest wygłoszenie wykładu, pod warunkiem jednak, że wykładowi można przypisać cechy utworu. Te warunki spełnia tylko wykład naukowy (cykl wykładów) o charakterze niestandardowym, niepowtarzalnym, wypełniający kryteria twórczego i indywidualnego dzieła naukowego.

⁴ Wykładnia systemowa przepisów ubezpieczeniowych skorelowana z analizą art. 627 k.c. oraz art. 750 k.c. w związku z art. 734 k.c. prowadzi do konkluzji, że umowa dotycząca jednorazowego wykładu lub wykładu przeprowadzonego w czasie krótkotrwałego szkolenia może być przedmiotem umówionego dzieła, jeżeli dotyczyła ściśle określonego tematu, a warunki umowy poddawały się weryfikacji. Wykłady prowadzone w dłuższym okresie mogą być przedmiotem umowy o dzieło, jeżeli miały autorski charakter i zostały ucieleśnione [...].

⁵ Usługi wykładowców/nauczycieli lub inne nauczanie noszą konstrukcyjne cechy umów (czynności) starannego działania, a nie umów rezultatu, bo nie przynoszą konkretnych, mierzalnych lub pewnych indywidualnych rezultatów niematerialnych, także wtedy, gdy były prowadzone według indywidualnych programów nauczyciela.

⁶ O tym, czy wykład jest utworem w rozumieniu art. 1 ust. 1 u.p.a.p.p. nie decyduje wola stron, zamiar stworzenia utworu, czy poddania rezultatu swej pracy ochronie prawnoautorskiej, lecz ustalenia faktyczne, odnoszące się do tego, czy dany wytwór niematerialny spełnia wszystkie przesłanki wymienione w powołanym przepisie.

⁷ Wykłady posiadają walory twórcze, ale będą mogły stanowić dzieło tylko wtedy, gdy ich "twórca" będzie przekazywał nową wiedzę w zakresie pewnego przedmiotu/tematu, tzn. będzie wykladał coś, co wcześniej nie było przedmiotem jakichkolwiek rozważań i badań. Natomiast samo przygotowanie wykładu, nawet gdy przekazywana w nim wiedza wykracza poza zwykły poziom i granice programowe oraz jest w sposób indywidualny dostosowywana do potrzeb słuchaczy, nie może stanowić podstawy do przyjęcia, że w takim wypadku mamy do czynienia z dziełem.

⁸ Przeprowadzenie przez autora powtarzalnych prezentacji podróżniczych jako imprezy towarzyszącej targom, opartych na własnych doświadczeniach i przygotowanych wcześniej materiałach, nie stanowi realizacji umów o dzieło (art. 627 k.c.) na rzecz organizatora targów.

Wyrok SA w Białymstoku z 21.01.2014 r., III AUa 813/13¹⁰

Wyrok SA w Gdańsku z 6.06.2017 r., III AUa 1710/16¹¹

Wyrok SA w Szczecinie z 14.06.2018 r., III AUa 314/17¹²

Postanowienie SN z 21.03.2018 r., II UK 239/17¹³

Postanowienie SN z 10.04.2018 r., II UK 265/17¹⁴

Wyrok SA w Krakowie z 9.10.2019 r., III AUa 1193/17¹⁵

Wyrok NSA z 17.01.2020 r., II GSK 2953/17¹⁶

Wyrok NSA z 23.01.2020 r., II GSK 3037/17¹⁷

Wyrok NSA z 4.03.2020 r., II GSK 3309/17¹⁸

⁹ *Tylko, gdy przedmiotem umowy jest utwór chroniony prawem autorskim (por. art. 1 § 1 u.p.a.p.p.), jego zamówieniu tradycyjnie odpowiada umowa o dzieło. W rezultacie tylko twórczy charakter dzieła, jako rezultatu umowy, może nadać świadczeniu formę dzieła, które nie ma ucieleśnionej postaci.*

¹⁰ *Przycięcie krzewów do kształtu kuli i stożka nie sposób zakwalifikować jako wykonanie umowy o dzieło. Wprawdzie przy przycinaniu krzewów należy się wykazać pewną umiejętnością, jednakże wytworem takiej czynności nie jest określone dzieło. W wypadku umowy o dzieło niezbędne jest, aby starania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu jako koniecznego do osiągnięcia. Przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter przepisów *ius cogens*, a zatem wolą stron nie można zniweczyć skutków prawnych podlegania ubezpieczeniu społecznemu z mocy prawa.*

¹¹ *Zgięcie i sklejenie kartonu w kształt pudełka z dostarczonych półproduktów nie stanowi wykonania indywidualizowanego rezultatu, z którym wiąże się myśl twórcza. Osiągnięcie takiego rezultatu nie jest przedmiotem umowy o dzieło.*

¹² *Każda umowa o dzieło należy do kategorii umów rezultatu, jednak nie każda umowa rezultatu może być podporządkowana przepisom umowy o dzieło. Sytuacja taka ujawnia się w przypadku instrumentalnego odwoływania się do umowy o dzieło, która nie stanowi podstawy (tytułu) podlegania ubezpieczeniom społecznym, dla uniknięcia składek na ubezpieczenia społeczne w sytuacji zatrudniania do zwykłej i powtarzalnej pracy. W przeciwnym razie nie byłoby ubezpieczeń społecznych dla takiej pracy. W stosunku pracy i w umowach nienazwanych, do których stosuje się przepisy o zleceniu, od zatrudnianego również wymaga się wykonania określonej ilości pracy (produktu)". Przyjmowanie, że wykonanie każdej czynności prowadzącej do powstania efektu materialnego konstituuje umowę o dzieło, obarczone jest błędem. Wykonywanie czynności stanowiących zwykłą część procesu produkcyjnego nie może być utożsamiane ze świadczeniem pracy w ramach umowy o dzieło.*

¹³ *Umowa o dzieło w rozumieniu art. 627 k.c. nie polega na prostych i powtarzalnych czynnościach, jak przygotowanie owoców do spożycia lub do dalszego przetworzenia.*

¹⁴ *Sprzątanie obiektów budowlanych nie nosi istotnych elementów dzieła.*

¹⁵ *Nie można świadczyć w oparciu o umowę o dzieło określonych robót, na przykład budowlanych, ciesielskich, montażowych, zbrojeniowych, porządkowych, pielęgnacyjnych, jeżeli wpisane są w rozbudowany cykl pracy stanowiącej o istocie działalności podmiotu zatrudniającego. Cywilnoprawna umowa o dzieło nie stanowi bowiem podstawy prawnej dla zatrudniania osób przy bieżącej działalności podmiotu gospodarczego.*

¹⁶ *Jeżeli praca wykonywana przez uczestnika nie zawiera elementów samodzielności, a ponadto w jej wyniku nie występuje żaden rezultat ucieleśniony w jakiegokolwiek postaci, wówczas nie sposób przyjąć, że wykonawca ma jakąkolwiek swobodę w wykonaniu umowy, co jest typowe dla umowy o dzieło.*

¹⁷ *Każde działanie ludzkie prowadzi do jakiegoś rezultatu i wiąże się ze zmianą otaczającej rzeczywistości, powstaniem, unicestwieniem lub przerobieniem czegoś, nie oznacza to jednak, że zawsze rezultat działania człowieka odpowiada cechom dzieła w rozumieniu przepisów o umowie o dzieło. Aby zatem możliwa była kwalifikacja stosunku zobowiązaniowego jako umowy o dzieło, rezultat działań ludzkich musi spełniać kryteria, jakie ustawodawca stawia umowom o dzieło.*

Wyrok NSA z 4.03. 2020 r., II GSK 3041/17; Wyrok NSA z 24.11.2020 r., II GSK 3704/17¹⁹
Wyrok SN z 2.09.2020 r., I UK 96/19²⁰

Wyrok SN z 26.09.2019 r. III UK 252/18²¹
Wyrok SN z 3.04.2019 r., II UK 577/17²²

¹⁸ Nie sposób przyjąć, że przeprowadzanie ankiet i wprowadzanie ich rezultatów do kwestionariuszy przygotowanych według dostarczonego wzoru, nosi jakieś indywidualne piętno osoby wykonującej te czynności, co z kolei uprawniałoby do uznania rezultatu tych czynności za dzieło w rozumieniu k.c.

¹⁹ Wykonywanie powtarzalnych czynności, nawet gdy prowadzi do pewnego wymiernego efektu, nie może być rozumiane jako jednorazowy rezultat i kwalifikowane jako realizacja umowy o dzieło. Przedmiotem umowy o dzieło nie może być bowiem osiąganie kolejnych, bieżąco wyznaczanych rezultatów.

²⁰ Tłumaczenie tekstu posiada samoistny charakter, utrwalony na przyjętym przez strony umowy nośniku. Ewentualne wątpliwości co do samoistości tłumaczenia mogą pojawić się w przypadku tzw. tłumaczeń symultanicznych. Efekt w postaci utworu, w rozumieniu prawa autorskiego, nie przesądza o kwalifikacji zawartej umowy. Przepis art. 1 ust. 1 u.p.a.p.p. i art. 627 k.c. nie muszą mieć wspólnego zakresu. Dziełem może być rezultat umowy, która nie ma charakteru autorskiego. Prawo autorskie jest też samodzielną regulacją, z której wcale nie wynika, że o autorskim charakterze umowy przesądza tylko wykonanie jej w ramach umowy o dzieło. Utwór w rozumieniu prawa autorskiego może być dziełem w rozumieniu art. 627 k.c., jeżeli powstał w ramach umowy o dzieło. Nie jest to reguła zamknięta, gdyż utwór może powstać również w ramach wykonywania stosunku pracy (art. 12 i 14 u.p.a.p.p.) lub umowy o świadczenie usług. Utwór w rozumieniu prawa autorskiego nie determinuje bezwzględnie rodzaju umowy (o dzieło lub o wykonanie usługi). Zasada podlegania ex lege ubezpieczeniom społecznym należy do norm o charakterze ius cogens, co prowadzi do wniosku o podleganiu obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z mocy prawa; z tej przyczyny czynność prawna nie może zniwelować powstających na tym tle obowiązków publicznoprawnych. Oznacza to też, że w kontekście podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym decydującej wagi nie można przypisać treści oświadczeń woli stron, zwłaszcza że sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych są sprawami cywilnymi jedynie w ujęciu formalnym (art. 1 k.p.c.), w ujęciu materialnym mają natomiast charakter spraw z zakresu prawa publicznego, a nie prywatnego, co wyklucza możliwość stosowania do relacji prawnych regulowanych prawem ubezpieczeń społecznych przepisów prawa prywatnego (np. Kodeksu cywilnego). Uwzględnienie zasad podlegania ubezpieczeniom społecznym wymaga kwalifikowania więzi prawnych stanowiących tytuł do ubezpieczeń w stanowczy sposób. Skoro obowiązek ubezpieczenia powstaje z mocy prawa, to przez czynności faktyczne stron nie można go uniknąć. Dążenie do takiego celu pozostaje w opozycji do art. 3531 k.c., albowiem kształtuje umowę w sposób sprzeczny z ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych. Inaczej rzecz ujmując, skoro wola stron nie może zmieniać ustawy, to strony nie mogą nazwać umową o dzieło zobowiązania, którego przedmiotem nie jest dzieło w rozumieniu art. 627 k.c.

²¹ Jeśli umowa wykazuje cechy wspólne dla co najmniej dwóch różnych rodzajów (typów) umów np. umowy rezultatu i umowy starannego działania), to w celu dokonania jej właściwej kwalifikacji prawnej należy posłużyć się metodą typologiczną, której istota sprowadza się do poczynienia ustaleń w kierunku, jakie cechy przeważają (dominują) w umowie. W razie wątpliwości, czy dana umowa jest umową o dzieło czy umową zlecenia, należy ustalić, czy w treści i sposobie jej wykonywania przeważają cechy jednej z tych umów. Dopiero wówczas, gdy umowa poddawana analizie (w swej treści, a zwłaszcza w sposobie wykonywania) wykazuje z ich jednakowym nasileniem cechy wspólne dla co najmniej dwóch różnych wzorców umownych, o jej typie (rodzaju) decyduje zgodny zamiar stron i cel umowy, który może (ale wcale nie musi) wyrażać się także w nazwie umowy. Istotne (pomocne) przy kwalifikacji takiej umowy jest też uwzględnienie okoliczności towarzyszących jej zawarciu. Nazwa umowy z eksponowaniem terminologii służącej podkreśleniu charakteru umowy jako umowy zlecenia lub umowy o dzieło, nie jest elementem decydującym samodzielnie o rodzaju zobowiązania, w oderwaniu od oceny rzeczywistego przedmiotu tej umowy i sposobu oraz okoliczności jej zawarcia i wykonania.

Wyrok SN z 5.03.2019 r., I UK 486/17²³

Wyrok NSA z 27.05.2020 r., II GSK 67/20²⁴

Wyrok NSA z 19.05.2020 r., II GSK 181/20; Wyrok NSA z 27.07.2020 r., II GSK 487/20²⁵

Wyrok NSA z 11.09.2020 r., II GSK 2660/17; II GSK 2989/17²⁶

Wyrok NSA z 24.11.2020 r., II GSK 3369/17²⁷

Wyrok NSA z 27.11.2020 r., II GSK 3800/17²⁸

²² O ile trzeba przyznać rację skarżącemu, że - jak już wskazano w przytoczonym wcześniej orzecznictwie - dzieło nie musi być czymś nowatorskim i niewystępującym jeszcze na rynku, to jednak powinno posiadać charakterystyczne, wynikające z umowy cechy, umożliwiające zbadanie, czy zostało wykonane prawidłowo i zgodnie z indywidualnymi wymaganiami bądź upodobaniami zamawiającego.

²³ Sporządzenie przez biegłego rewidenta opinii dotyczącej sprawozdania finansowego konkretnego podmiotu może być przedmiotem umowy o dzieło (art. 627 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 300 z późn. zm.).

²⁴ Jeżeli przedmiotem umowy o dzieło jest doprowadzenie do powstania samoistnego, jednorazowego oraz weryfikowalnego rezultatu (w tym niematerialnego) i to bez względu na rodzaj oraz intensywność świadczonej w tym celu pracy i staranności, którego pewność stanowi filar umowy, o której mowa w art. 627 k.c., to tym bardziej za uzasadnione należy uznać to, aby przeprowadzone w sprawie szczegółowe ustalenia oraz formułowane na ich podstawie oceny umożliwiały z jednej strony przekonujące zaprzeczenie przez organ administracji, iż zawarta umowa odpowiada właściwościom umowy o dzieło, z drugiej zaś przekonujące wykazanie, że strony tej umowy łączył inny stosunek prawny.

²⁵ W sytuacji, gdy granica między usługami, a dziełem bywa płynna, to tym bardziej zyskuje na znaczeniu stanowisko, z którego wynika, że ocena umowy z punktu widzenia art. 3531 k.c. wymaga skutecznego - co trzeba podkreślić - zaprzeczenia przez organ ubezpieczeń społecznych, że układając swą relację w formie umowy o dzieło, strony ustaliły ją w sposób odpowiadający właściwości tego stosunku prawnego i wykazania, że łączył je inny stosunek prawny.

²⁶ Jeżeli w typowej postaci, wykonanie dzieła wyraża się w uzyskaniu rezultatu materialnego polegającego na wytworzeniu nowej rzeczy, a także dokonaniu zmian w rzeczy już istniejącej, w tym na jej przerobieniu, a ponadto naprawie, wzmocnieniu, rozbudowie, a art. 627 k.c. wymaga tylko "oznaczenia dzieła", co dopuszcza określenie przedmiotu zamówienia w sposób ogólny nadający się do przyszłego dookreślenia na podstawie wskazanych w umowie kryteriów lub bezpośrednio przez zwyczaj lub zasady uczciwego obrotu, to za uzasadniony trzeba uznać wniosek, że sama lakoniczność opisu przedmiotu spornej umowy nie może sama w sobie - bez rozważenia całokształtu okoliczności towarzyszących jej zawarciu, a w szczególności rozważenia rezultatu, jaki był w niej umówiony i jaki powstał w wykonaniu umowy "przepalania złomu" - prowadzić do kategorycznej, a w świetle wskazanych deficytów stanowiska organu administracji oraz Sądu I instancji, wręcz arbitralnej odmowy uznania jej za umowę o dzieło.

²⁷ Jeżeli tworzenie bazy danych nie obejmuje opracowania programu, a jedynie wypełnianie programu danymi uzyskanymi w formie ankiet i w sposób zgodny z instrukcją narzuconą przez płatnika, to *nie występuje żaden rezultat ucieleśniony w jakiegokolwiek postaci. Jest to wyłącznie staranne działanie wykonawcy polegające na wprowadzaniu danych do bazy i w ten sposób zapełnianie (tworzenie) tej bazy.*

²⁸ Żeby była możliwa kwalifikacja stosunku zobowiązaniowego jako umowy o dzieło, rezultat działań ludzkich musi spełniać kryteria, jakie ustawodawca stawia umowom o dzieło. Wprowadzanie pochodzących z ankiet danych do dostarczonego przez zamawiającego programu komputerowego i tworzenie w ten sposób bazy danych, nie nosi jakiegoś indywidualnego piętna osoby wykonującej te czynności, co z kolei nie uprawnia do uznania rezultatu tych czynności za dzieło w rozumieniu Kodeksu cywilnego.

Wyrok SA we Wrocławiu z 25.07.2018 r., III AUa 282/18²⁹

Postanowienie SN z 16.06.2020 r., I UK 315/19³⁰

Postanowienie SN z 18.12.2013 r., I UK 321/13³¹

Wyrok NSA z 11.12.2019 r., II GSK 1124/19³²

Postanowienie SN z 7.10.2020 r., II UK 257/19 oraz postanowienie SN z 29.09.2020 r., II UK 257/19³³

Wyrok SA w Katowicach z 15.12.2017 r., V ACa 120/17³⁴

Wyrok SA w Warszawie z 19.12.2017 r., V ACa 941/17³⁵

Wyrok SN z 18.09.2019 r., IV CSK 498/18³⁶

Postanowieniu SN z 28.11.2019 r., I CSK 415/19³⁷

Wyrok SN z 24.05.2019 r., I CSK 218/18³⁸

²⁹ *Nie można uznać za dzieło czegoś, co nie odróżnia się w żaden sposób od innych występujących na danym rynku rezultatów pracy - materialnych bądź niematerialnych, gdyż wówczas zatraciłby się indywidualny charakter dzieła.*

³⁰ Dzieło nie musi wprawdzie być czymś nowatorskim i niewystępującym jeszcze na rynku, jednak powinno posiadać charakterystyczne, wynikające z umowy cechy, umożliwiające zbadanie, czy dzieło zostało wykonane prawidłowo i zgodnie z indywidualnymi wymaganiami bądź upodobaniami zamawiającego. Zatem przedmiotem umowy o dzieło jest doprowadzenie do weryfikowalnego i jednorazowego rezultatu, zdefiniowanego przez zamawiającego w momencie zawierania umowy.

³¹ Nie jest uprawniona schematyczna egzemplifikacja, że określona praca może być wykonana tylko w ramach umowy o dzieło, a inna tylko w ramach umowy o świadczenie usług.

³² Przepis art. 1 ust. 1 u.p.a.p.p. i art. 627 k.c. nie muszą mieć wspólnego zakresu. Dziełem może być również przedmiot umowy, która nie ma charakteru autorskiego. Prawo autorskie jest samodzielną regulacją, z której wcale nie wynika, że o autorskim charakterze umowy przesądza tylko wykonanie jej w ramach umowy o dzieło.

³³ Przepis art. 627 k.c. wskazuje tylko na potrzebę "oznaczenia dzieła", przez co dopuszcza określenie świadczenia ogólnie w sposób nadający się do przyszłego dookreślenia na podstawie wskazanych w umowie podstaw lub bezpośrednio przez zwyczaj bądź zasady uczciwego obrotu (art. 56 k.c.). Przedmiot umowy o dzieło może być więc określony w różny sposób i różny może być stopień dokładności tego określenia, pod warunkiem, że nie budzi wątpliwości, o jakie dzieło chodzi.

³⁴ Także po upływie terminu do wykonania dzieła dopuszczalne jest odstąpienie przez zamawiającego od umowy o dzieło na podstawie art. 635 k.c. Dla odstąpienia od umowy na tej podstawie nie są istotne przyczyny, dla których wykonawca opóźnia się z wykonaniem robót. Istotne jest tylko, żeby te przyczyny nie leżały po stronie zamawiającego

³⁵ W przypadku umowy o dzieło samo opóźnienie w realizacji robót, a więc niedotrzymanie terminu realizacji robót nawet z przyczyn przez wykonawcę niezawinionych, upoważnia do odstąpienia od umowy i to bez konieczności wyznaczenia terminu dodatkowego.

³⁶ 1. Ocena nieprawdopodobieństwa ukończenia dzieła w terminie (art. 635 k.c.) powinna być dokonywana z uwzględnieniem racjonalnych przewidywań zamawiającego, opartych na informacjach uzyskanych z zachowaniem należytej staranności i lojalności (art. 354 k.c.), także od starannie i lojalnie działającego wykonawcy. 2. Artykuł 635 k.c. obejmuje także sytuacje, w których ukończenie dzieła w terminie jest bardzo mało prawdopodobne.

³⁷ Jeżeli przyjmujący zamówienie nie spełnia świadczenia z powodu przyczyn leżących po stronie zamawiającego, to nie zachodzi przesłanka opróżnienia się przyjmującego zamówienie, warunkująca prawo zamawiającego do odstąpienia od umowy.

Postanowienie SN z 22.03.2018 r., II UK 262/17³⁹

Wyrok SN z 15.05.2014 r., II CSK 450/13⁴⁰

Wyrok SA w Krakowie z 19.06.2019 r., I AGa 458/18⁴¹

Uchwała SN z 30.01.1970, III CZP 102/69⁴²

Wyrok SN z 9.07.2020 r., V CSK 484/18⁴³

Wyrok SN z 20.10.2006 r., IV CSK 178/06⁴⁴

³⁸ Podwyższenie wynagrodzenia ryczałtowego na podstawie art. 632 § 2 k.c. nie ma na celu zrekompensowanie całej grożącej przyjmującemu zamówienie lub poniesionej przez niego straty, lecz zniwelowanie tej straty do takiego poziomu, który nie będzie rażący w rozumieniu tego przepisu.

³⁹ Utwór w rozumieniu prawa autorskiego może być dziełem w rozumieniu art. 627 k.c., jeżeli powstał w ramach umowy o dzieło. Nie jest to reguła zamknięta, gdyż utwór może powstać również w wykonywaniu stosunku pracy (art. 12 i 14 u.p.a.p.p.) lub umowy o świadczenie usług. Utwór w rozumieniu prawa autorskiego nie determinuje bezwzględnie rodzaju umowy (o dzieło lub wykonywanie usługi).

⁴⁰ Dla zawarcia umowy o dzieło nie jest konieczne ustalenie wysokości wynagrodzenia, wystarczające jest ustalenie odpłatnego charakteru umowy.

⁴¹ *Brak zawarcia innego porozumienia regulującego wykonanie dodatkowych prac, uprawnia przyjmującego zamówienie do żądania zapłaty równowartości dzieła lub wykonanych robót dodatkowych na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.*

⁴² Inwestor, który utracił roszczenie z tytułu rękojmi za wady, może dochodzić od wykonawcy roszczeń odszkodowawczych opartych na zasadach ogólnych (art. 471 i nast. k.c.).

⁴³ Ewentualna utrata uprawnień z tytułu rękojmi w związku z niedochowaniem wymaganych aktów staranności (por. art. 563 w związku z art. 638 w związku z art. 656 § 1 k.c.) może dotyczyć konkretnej wady (wskutek niezawiadomienia o jej wykryciu) albo wad określonej kategorii (takich, które nie zostały wykryte, ale powinny zostać wykryte przez zbadanie obiektu w czasie i w sposób przyjęty przy obiektach tego rodzaju, co skutkowało brakiem niezwłocznego zawiadomienia), nie powoduje zaś całkowitego wyłączenia odpowiedzialności z tytułu rękojmi (wchodzi ona w rachubę w odniesieniu do pozostałych wad), do której dochodzi w zasadzie tylko wskutek upływu czasu.

⁴⁴ *Roszczenie o zapłatę kary umownej zastrzeżonej na wypadek wypowiedzenia umowy o dzieło zawartej na czas oznaczony nie jest roszczeniem wynikającym z umowy o dzieło w rozumieniu art. 646 k.c.*

II. Umowa o roboty budowlane

Konspekt:

- 1) Pojęcie umowy o roboty budowlane. Umowa o roboty budowlana a umowa o dzieło.
- 2) Strony umowy o roboty budowlane a uczestnicy procesu budowlanego w rozumieniu prawa budowlanego i ich obowiązki. Typologia umów o roboty budowlane.
- 3) Prawa i obowiązki stron umowy o roboty budowlane.
- 4) Pojęcie i znaczenie odbioru. Wady wstrzymujące i niewstrzymujące odbiór. Odbiory częściowe. Prawo wykonawcy do dokonania tzw. odbioru jednostronnego.
- 5) Umowy z podwykonawcą i solidarna odpowiedzialność inwestora za wynagrodzenie należne podwykonawcom robót budowlanych. Umowy o podwykonawstwo w Prawie zamówień publicznych.
- 6) Zabezpieczenie roszczeń. Gwarancja zapłaty za roboty budowlane. Kaucje gwarancyjne.
- 7) Przedawnienie roszczeń z umowy o roboty budowlane.

Źródła prawa:

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 1740 ze zm.)

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 1186 ze zm.)

Wybór literatury:

M. Behnke, B. Czajka-Marchlewicz, D. Dorska, Umowy w procesie budowlanym, Warszawa 2011

J.A. Strzępka, Umowa o roboty budowlane [w:] Prawo zobowiązań – część szczegółowa, red. J. Rajski, wyd. 4 Warszawa 2018

J.A. Strzępka [w:] System Prawa Handlowego, tom 5, Prawo umów handlowych, red. M. Stec, wyd. 5, Warszawa 2017

K. Zagrobelny, Odpowiedzialność inwestora z umowy o roboty budowlane, Warszawa 2013

Komentarze do kodeksu cywilnego, w szczególności do art. 647 i nast. k.c.

J.P. Naworski, Wpływ istnienia wad na obowiązek odbioru robót budowlanych przez inwestora, „Przegląd Prawa Handlowego” 1998, nr 8

Wybór orzecznictwa:

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 15.12.2009 r., P 105/08⁴⁵

Wyrok SN z 22.09.1972 r., I CR 338/72⁴⁶

⁴⁵ Art. 647, art. 647[1] § 4 i art. 658 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93, ze zm.) są zgodne z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. **Zob. też punkty 2.4-2.6 uzasadnienia wyroku.**

⁴⁶ Przepisy dotyczące umów o roboty budowlane stosują się - poza inwestycjami budowlanymi - tylko do remontu budynku lub budowli (art. 658 KC), a nie odrębnych pomieszczeń w budynkach. *Stanowiąc rodzaj umowy o dzieło*, umowa o roboty budowlane stosuje się tylko do tego, co bezpośrednio reguluje, wyłączając w tym zakresie wykładnię rozszerzającą.

Wyrok SN z 12.10.2011 r., II CSK 63/11⁴⁷
Wyrok SN z 18.01.2018 r., V CSK 283/17⁴⁸
Wyrok SN z 28.08.2019 r., IV CSK 255/18⁴⁹
Wyrok SA w Warszawie z 24.04.2019 r., V ACa 416/18⁵⁰
Wyrok SA w Białymstoku z 20.03.2020 r., I AGa 140/18⁵¹

Wyrok SN z 21.02.2017 r., I UK 123/16⁵²

Wyrok SA w Szczecinie z 20.12.2012 r., I ACa 441/12⁵³

⁴⁷ 1. Obiekt, w rozumieniu art. 647 KC stanowi każdy zmaterjalizowany rezultat będący efektem robót budowlanych. 2. Nie ma przeszkód, aby przedmiotem umowy o roboty budowlane było wykonanie nie całego obiektu, lecz jego części. 3. *Za roboty budowlane należy uznać wykonanie zabezpieczenia antykorozyjnego konstrukcji metalowej i betonowej mostu. Oczywiście jest, że z punktu widzenia prawa budowlanego obiektem budowlanym jest most, a nie są nim powłoki antykorozyjne. Wykonanie takich powłok stanowi jednak część składową wykonania całego obiektu budowlanego, co więcej, jest to część niezbędna.*

⁴⁸ "Przewidzianym w umowie obiektem" w rozumieniu art. 647 k.c., do którego wykonania zobowiązuje się wykonawca na podstawie umowy o roboty budowlane, może być także osiągnięcie na nieruchomości inwestora, którą ten może dysponować na cele budowlane, takiego stanu, że zostaną z niego usunięte postawione na nim obiekty budowlane, jeśli w tej postaci teren będzie zdatny do zaspokajania potrzeb inwestora, do zrealizowania których dążył zabiegając o stosowne zezwolenia na wykonanie robót rozbiórkowych. Umowa o rozbiórkę obiektu jest także umową o roboty budowlane w rozumieniu art. 647 k.c.

⁴⁹ Realizacja podziemnego odwiertu wraz ze znajdującymi się w nim urządzeniami i przylegającą infrastrukturą techniczną, stanowiącego określoną funkcjonalną całość służącą rozpoznaniu i docelowo wydobyciu złóż wody termalnej, może stanowić przedmiot umowy o roboty budowlane.

⁵⁰ Pojęcie projektu użyte w art. 647 k.c. ma szerokie znaczenie i może oznaczać także dostarczenie tzw. założeń techniczno-ekonomicznych przedsięwzięcia. Przy obecnej redakcji przepisów k.c. (mając na uwadze m. innymi brzmienie literalne) brak jest podstaw do uznawania, że projektem tym musi być projekt budowlany w rozumieniu prawa budowlanego. Opowiadając się za takim kierunkiem interpretacji, przychylić się należy w konsekwencji do poglądu, że treść przepisów odnoszących się do umowy o roboty budowlane zawartych w kodeksie cywilnym (art. 647-658 k.c.) jednoznacznie wskazuje, że wszelkie umowy o wykonanie nawet niewielkich prac budowlanych zawierane przez inwestora z wykonawcą powinny być poddane wymaganiom przepisów tego tytułu.

⁵¹ Nie należy podzielić poglądu, że dostarczenie projektu i wykonanie robót na jego podstawie jest przedmiotowo istotnym elementem umowy o roboty budowlane oraz że umowę, w której nie przewidziano tego elementu należy uznać za umowę o dzieło.

⁵² O charakterze umowy o podwykonawstwo decydują jej cechy przedmiotowe z art. 647 i nast. k.c., a nie sam udział w procesie inwestycyjnym. Nie każda umowa zawierana z "podwykonawcą" staje się "automatycznie" umową o roboty budowlane (umową rezultatu). W zależności od tego, jak strony ułożą między sobą treść stosunku prawnego, umowa z "podwykonawcą" może być kwalifikowana jako umowa o dzieło (rezultatu) lub o świadczenie usług (zlecenia).

⁵³ 1. Uczestnikami procesu budowlanego są inwestor z jednej strony oraz wykonawca jak też podwykonawcy. Co istotne jednak i co należy zaakcentować, powyższe nie wyklucza jednocześnie, aby część prac wykonywana była w ramach umowy o dzieło. Nie jest bowiem tak, że skoro na obiekcie jest realizowana inwestycja budowlana, żadna inna umowa łącząca uczestników prac wykonywanych na budowie z osobami trzecimi nie może być zawarta. O zakwalifikowaniu umowy jako umowy o roboty budowlane, o jakiej mowa w art. 647 i nast. KC, decydują cechy przedmiotowe umowy. Jeżeli zatem jej przedmiotem jest przedsięwzięcie o większych rozmiarach, zindywidualizowanych właściwościach fizycznych i użytkowych, w umowie nadto przewidziano wymóg projektowania i zindywidualizowany nadzór, to umowę należy kwalifikować jako umowę o roboty budowlane. Umowa o roboty budowlane powinna być stwierdzona pismem, a jej część składową stanowi wymagana dokumentacja budowlana. 2. O ile przedmiotem umowy o dzieło umowy jest jego wykonanie (art. 627 KC), to w regulacji odnoszącej się do umowy o roboty budowlane art. 647 KC nie chodzi o samo tylko wykonanie obiektu, lecz także o sposób jego wykonania - zgodnie z projektem i zasadami wiedzy technicznej. Nie ma przeszkód, aby przedmiotem umowy o roboty budowlane było

Wyrok SA w Katowicach z 1.03.2016 r., V ACa 1007/15⁵⁴
Wyrok SA w Katowicach z 23.06.2016 r., V ACa 751/15⁵⁵
Wyrok SA w Lublinie z 26.07.2017 r., ACa 955/16⁵⁶

Uchwała SN z 29.09.2009 r., III CZP 41/09⁵⁷
Wyrok SN z 18.09.2013 r., V CSK 436/12⁵⁸

Wyrok SA w Warszawie z 17.7.2007 r., I ACa 817/06⁵⁹
Wyrok SA w Szczecinie z 8.05.2018 r., I AGa 33/18⁶⁰
Wyrok SA w Łodzi z 28.09.2017 r.⁶¹

Wyrok SN z 05.03.1997 r., II CKN 28/97⁶²

Wyrok SN z 22.6.2007 r., V CSK 99/07⁶³ z krytyczną glosą J.P. Naworskiego, OSP 2009, Nr 1, poz. 7

wykonanie nie całego obiektu, lecz jego części, niemniej jednak umowa winna określać o jaką część chodzi i opierać się na dokumentacji projektowej. 3. Kryterium odróżnienia umowy o roboty budowlane od umowy o dzieło nie jest też oznaczenie stron umowy (inwestor - wykonawca, czy wykonawca - podwykonawca), lecz rozmiar przedsięwzięcia, zastosowanie dokumentacji projektowej, przekazanie terenu budowy (lub jego wyodrębnionej części).

54 Zasadniczym kryterium rozróżnienia pomiędzy umową o dzieło a umową o roboty budowlane jest ocena realizowanego zamierzenia stosownie do wymogów prawa budowlanego. Należy zatem rozważyć, czy są to prace o charakterze jedynie wyposażeniowym, nie wymagającym spełnienia wymogów prawa budowlanego, czy też chodzi o prace wymagające zezwolenia budowlanego, warunkujące dopuszczenie obiektu do użytkowania, objęte specjalistycznym nadzorem inwestycyjnym. Przyjęcie koncepcji, iż prace wykonane w ramach przedsięwzięcia w znacznych rozmiarach przez podwykonawcę, choćby nawet ich zakres był niewielki, dokonywane są na podstawie umowy o roboty budowlane, a wszyscy podwykonawcy są uczestnikami procesu inwestycyjnego, należy uznać za błędne. Samo uczestnictwo w procesie inwestycyjnym nie przesądza o rodzaju zawartej umowy.

55 Przy kwalifikacji umowy o podwykonawstwo w kontekście umowy o dzieło (art. 627 k.c.) czy umowy o roboty budowlane (art. 647 k.c.) istotne znaczenie mają cechy przedmiotowe danej umowy. Zasadniczym kryterium pozwalającym na odróżnienie jest ocena realizowanego przedsięwzięcia stosownie do wymogów prawa budowlanego. Obiektem w rozumieniu art. 647 k.c. jest każdy oznaczony w umowie rezultat robót budowlanych, stanowiący całość dającą się wyodrębnić co najmniej pod względem technicznym lub technologicznym.

56 1. Określone prace kwalifikuje się jako dzieło albo jako roboty budowlane w rozumieniu Kodeksu cywilnego, stosując właśnie rozróżnienia na podstawie kryterium: 1) budowlanego charakteru, 2) rozmiaru prac oraz 3) stopnia skomplikowania prac, w ramach określonych wstępnie przez definicje prawa budowlanego, z uwzględnieniem doświadczenia wynikającego z obserwacji rynku budowlanego.

57 Przepisy art. 629 i 632 § 2 KC [o rodzajach wynagrodzenia] mogą mieć zastosowanie w drodze analogii do umowy o roboty budowlane.

58 Przedsiębiorcy mogą w kontraktach na roboty budowlane wykluczyć podwyżkę, z powodu trudności na rynku, wynagrodzenia za wykonane prace.

59 Nieważne jest postanowienie umowy uzależniające termin zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy przez wykonawcę od uzyskania wynagrodzenia od inwestora.

60 Modyfikacja umowy o roboty budowlane, powodująca, że wypłata wynagrodzenia miałyby nie nastąpić mimo właściwego wykonania objętych nią prac, w świetle przepisu art. 353[1] k.c. jest niedopuszczalna.

61 Podpisanie przez inwestora protokołu odbioru stanowi swego rodzaju pokwitowanie spełnienia świadczenia ze strony wykonawcy, co uzasadnia domniemanie faktyczne, że oddany obiekt wykonany został zgodnie z umową, ale jest to domniemanie, które można obalić przez wykazanie, że umowa nie została wykonana lub wykonana nienależycie.

62 *Jeżeli wykonawca zgłosił zakończenie robót budowlanych, inwestor obowiązany jest dokonać ich odbioru.*

Wyrok SA w Katowicach z 6.09. 2016 r., V ACa 935/15⁶⁴

Wyrok SA w Łodzi z 7.02. 2013 r., I ACa 1107/2012⁶⁵

Wyrok SA w Lublinie z 3.11.2017 r., I ACa 292/16⁶⁶

Wyrok SA w Krakowie z 19.12.2019 r., I AGa 523/18⁶⁷

Wyrok SN z 6.09.2013 r., V CSK 428/2012⁶⁸

Wyrok SN z 21.04.2017 r., I CSK 333/16⁶⁹

Wyrok SA w Warszawie z 17.7.2007 r., I ACa 817/06⁷⁰

Wyrok SA w Poznaniu z 27.02.2001 r., I ACa 981/00⁷¹

⁶³ 1. Inwestor ma obowiązek odbioru obiektu budowlanego wykonanego zgodnie z projektem i zasadami wiedzy technicznej. 2. Strony umowy o roboty budowlane nie mogą uzależnić wypłaty wynagrodzenia należnego wykonawcy od braku jakichkolwiek usterek.

⁶⁴ Skoro na żądanie wykonawcy zleceniodawca ma obowiązek dokonywać nawet częściowego odbioru robót, to tym bardziej *na żądanie tego wykonawcy ma on także obowiązek dokonania odbioru końcowego*, a sporządzony protokół służy stwierdzeniu, czy i w jakim zakresie oraz z jaką starannością zobowiązanie wykonawcy zostało wykonane. Skuteczne może być nawet dokonanie faktycznego odbioru bez sporządzania formalnego protokołu. W świetle art. 647 k.c. odbiór należy do obowiązków zleceniodawcy i nie może być uzależniony od braku wad bądź usterek, bowiem przepis odwołuje się do "odbioru robót" a nie "bezusterkowego odbioru robót". Z chwilą obioru robót przedmiotu umowy realizuje się prawo wykonawcy do żądania wypłaty wynagrodzenia i prawa tego nie niweczy, co do zasady, stwierdzenie zauważonych usterek.

⁶⁵ Nie można podzielić argumentów skarżącego, że skoro w myśl przepisu art. 647 k.c. inwestor miał obowiązek odbioru obiektu budowlanego bez względu na jakość wykonanych prac, to odmowa dokonania przez pozwanego końcowego przedmiotu umowy była bezpodstawna.

⁶⁶ Obowiązek dokonania odbioru prac zgłoszonych przez wykonawcę i dokonanie za nie zapłaty nie ma charakteru bezwzględnie. Inwestor może odmówić odbioru, gdy w wykonanych robotach występują tego rodzaju wady, że należy je oceniać jako niewykonanie umowy przez wykonawcę, co oznacza także, że wykonawcy nie przysługuje zapłata wynagrodzenia.

⁶⁷ Zgłoszenie przez wykonawcę zakończenia robót obliguje inwestora do ich odbioru, a sam fakt istnienia wad i usterek nie uprawnia do odmowy odbioru obiektu wykonanego zgodnie z projektem i zasadami wiedzy technicznej. Odmowa odbioru jest uzasadniona jedynie w przypadku, gdy przedmiot zamówienia został wykonany niezgodnie z projektem i zasadami wiedzy technicznej lub wady są na tyle istotne, że obiekt nie będzie się nadawał do użytkowania.

⁶⁸ Przedmiotem zobowiązania wykonawcy jest oddanie całości obiektu, a nie jego części, zaś przedmiotem zobowiązania inwestora jest odebranie całego obiektu, **czego nie zmienia przyjęcie w umowie częściowego rozliczenia robót.**

⁶⁹ Wynikający z art. 647 k.c. obowiązek inwestora odbioru robót nie można sprowadzać do sytuacji, w której odebranie ma dotyczyć wyłącznie obiektu całkowicie wolnego od wad. Przyjmowanie bowiem, że każde odstępstwo od takiego idealnego stanu dawałoby inwestorowi prawo odmowy odebrania obiektu pozostawałoby w sprzeczności z naturą zobowiązania objętego umową o roboty budowlane i naruszałoby równowagę między inwestorem a wykonawcą, pozostawiając tego ostatniego w niepewności odnośnie do należnego wynagrodzenia oraz zwrotu poniesionych wydatków. Przyjmuje się, że projekt i zasady wiedzy technicznej powołane w przepisie art. 647 k.c. stanowią kompromis między tym, co możliwe i konieczne w budownictwie, uwzględniają interes publiczny i prywatny użytkownika i tym samym stanowią kryterium dopuszczalności modyfikacji wymagań odnośnie do jakości obiektu budowlanego. Inwestor może bowiem skutecznie dochodzić usunięcia stwierdzonych wad.

⁷⁰ Nieważne jest postanowienie umowy uzależniające termin zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy przez wykonawcę od uzyskania wynagrodzenia od inwestora.

Wyrok SA w Warszawie z 7.3.2001 r., I ACa 512/00⁷²

Wyrok SN z 5.10.2006, IV CSK 157/06⁷³

Wyrok SN z 9.09.2011 r., I CSK 696/10⁷⁴

Wyrok SN z 16.12.2010 r., I CSK 114/10, OSP 2012⁷⁵, nr 2, poz. 19 z glosą P. Drapały

Uchwała 7 s. S.N. z 11.01.2002 r., III CZP 63/01⁷⁶

Uchwała SN z 22.11.2013 r., III CZP 72/13⁷⁷

⁷¹ Przepisy umowy o dzieło nie przewidują wypowiedzenia tej umowy, natomiast regulują możliwość odstąpienia od umowy, czyli złożenia oświadczenia woli, na skutek którego stosunek prawny wygasa od momentu zawarcia umowy (ex tunc). Wskutek odstąpienia wygasa nie tylko zobowiązanie główne, ale i akcesoryjne: zobowiązanie zapłaty kary umownej.

⁷² Skuteczne odstąpienie od umowy powoduje, że stosunek prawny wygasa ze skutkiem ex tunc, tak jakby umowa w ogóle nie została zawarta.

⁷³ Wykonanie prawa odstąpienia inwestora od umowy o roboty budowlane nie pozbawia go roszczenia o zapłatę kary umownej zastrzeżonej na wypadek przekroczenia terminu oddania obiektu.

⁷⁴ Strony umowy o roboty budowlane, zastrzegając prawo odstąpienia od umowy, mogą ustalić jego skutki i obowiązki stron w razie wykonania tego prawa inaczej niż przewiduje to art. 395 § 2 KC; w szczególności mogą ustalić, że odstąpienie od umowy ma status ex nunc i odnosi się do niespełnionej przed złożeniem oświadczenia części świadczeń stron.

⁷⁵ Zobowiązanie gwarancyjne wykonawcy robót budowlanych, obejmujące wady tych robót, może ulec przekształceniu w zobowiązanie pieniężne na podstawie art. 32 § 2 prawa upadłościowego z 1934 r. (art. 91 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze, Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.), jeżeli wady tych robót powstały przed ogłoszeniem upadłości wykonawcy (problem tzw. kaucji gwarancyjnych).

⁷⁶ Roszczenia wynikające z umowy o roboty budowlane przedawniają się w terminach określonych w art. 118 KC.

⁷⁷ Termin przedawnienia roszczenia o zapłatę odszkodowania z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (art. 471 KC) rozpoczyna bieg od dnia wystąpienia szkody pozostającej w związku przyczynowym z tym zdarzeniem (art. 120 § 1 KC).